

Művészi

244

JAZZ

— rossz tánczene

Megjegyzések és tanulságok a Brom-zenekar nagyszerű budapesti vendégszereplése után

Néhány este ismét itt szerepelt a brnói Gustav Brom jazz-zenekara. Barátaim, akik az Erkel S. in-
házban egyszer már hallották, invitáltak, hogy
hallgassam meg. Nehezen adtam rá a fejem, az
efféle műsorok eddig több bosszúságot szereztek,
mint pihentető élvezetet, művészi élménynek pedig még az ár-
nyékáig sem engedtek. Néhány tánczenei felvételüket a "on-
ban már hallottam" e jóképességű cseh muzsikusoknak, s a
nyárra is apellálva, meg a szabadterre, ahol felléptek, kí-
mentem Zugtőba a kedvükért.

A műsor előtt egy órát beszélgettem a manchesteri fesztiválon első díjat nyert együttes vezetőjével, akinek zenei műveltségét és szellemi pallérozottságát sehogy sem tudtam néhány rokonműfajban tevékenykedő hazai ismerősömmel egybevetni, s ez egyszeribe elűntette a bizalmatlanságomat. Elmondta, hogy ők is játszanak úgynevezett kommersz tánczenét, lehetőleg a jobbik fajtáját, de csak átmenetileg és azért, mert egyelőre az igazi jazz művészetének még nincs akkora tábor, hogy a műsoraikat kizárólag abból állítsák össze. A népszerű slágereket azonban arra használják fel, hogy átmenetet teremtsenek a főleg fiatal hallgatóság izlésfejlődése számára. S mert ez az erőfeszítésük szerbe-
tűnő eredményeket szült, optimistán ítélte meg a könnyű, szórakoztató zene várható általános helyzetét. Miután megtudtam, hogy az együttesben nyolc alaposan képzett, klasszikus és modern muzsikában jártas zeneszerző és hangszervirtuóz játszik, ez az optimizmus átragadt rám is, s tartott mindaddig, míg egy lengyel vendégünk kedvéért meg nem hallgattam a leglátogatottabb pesti zenés szórakozóhely, a Budapest mulató műsorát...

Akét esemény közeli párhuzama alaposan lehűtött. Nagy hiba volt Bromék műsorát rosszul hirdettetett estén, a kieső Csajkovszkij Park színpadán bemutatni, alig negyedében megtöltött nézőtér előtt! A színpad egyes plakátjain mozielőadást hirdettek erre az estére, s egy-két nagymatna az unokáival a mozi helyett ült be csak a hangversenyre. Mások — szép számmal — dühöngve távoztak a pénztártól. Ha ezt a koncertet másutt, például az Ybl Parkban rendezik, nehéz lett volna helyet biztosítani a jó jazzt kedvelő valamennyi érdeklődőnek. A hiba nemcsak elügyetlenkedett üzleti akcióként jelentett ebben az esetben!

A zenekart nem hangolta le annyira az érthetetlenül rossz rendezés, hogy ne nyújtsion igen színvonalas produkciót. Ez pedig azért érdemel külön említést, mert éppen a jazz-produkciókban nagy szerepet játszik a rögtönző — vagyis helyben komponáló — muzsikusok pillanatnyi diszpozíciója és lelkiállapota. Erről az együttesről mindjárt az első számok alatt két dolog derült ki: hogy valamennyi tagja kitűnően kezeli a hangszerét, s hogy olyan muzsikusok, akiknél a rögtönzés sohasem jelent „hecces” szertelenséget.

A jazz művelői nem győzik hangsúlyozni, hogy amit ők csinálnak, nem azonos a tánczenével. Az alapvető különbséget éppen a rögtönző művészetben jelölik meg, amely különböző stílusirányzatokon fejlődött a jelenlegi fokáig és ma is ezekhez a régebbi, s a belőlük kibontakozott újabb irányzatokhoz kötött műfaj. Az európai együttesek egy része minden igyekezetével amerikai mintaképeket szeretne utolérni, mások tudatosan vagy önkéntelenül, az európai zene gazdagító elemeit is felhasználják.

Budapestre vonatkozó újságcikkek				OSZTÁLYOZÁS
Szerző:	<i>Fodor Lajos</i>			
Cím:	<i>Művészi jazz - rossz tánczene</i>			
Forrás:	<i>Magyar Hírlap</i>			
(Hely)	<i>1963. aug. 24.</i>			
(Idő)	(Köl. v. fiz.)			
(Oldal)	(Oldal)			
Helyszám	785.16			
Személy	1963			
Idő	1963			
Hely	1963			

Ezek közé tartozik a Brom-zenekar is. A rögtönzések és variációk alapjául szolgáló darabokat úgy válogatják, úgy harmonizálják és hangszerezlik, hogy műsorukban állandóan felfedezhetjük a modern zene egészséges eredményeit. Attól olyan változatos a hangzásuk, hogy bőven alkalmazzák a két és több hangnemben való játékot, felrúgva a kommersz tánczenészek szentimentális és giccses vonzódását a higitott utóromantikához, az émelyítően érzelmes harmóniákhoz. Az egyes hangszerek és hangszercsoportok néha mesterien megkomponált, nagyszerű formaérzéssel és művészi igénnyel szerkesztett témákat állítanak szembe a fődallammal és annak variációival. Ebből pedig izgalmas feszültség, tartalmas és igaz érzelmek kifejezése születik. A rögtönző szólísták a legtöbbször szigorúan betartják az alapkoncepció akkordikus és szerkezeti vázát, így lehetővé válik, hogy a rögtönzések alatt is változatos felelgető játék alakuljon ki köztük és a teljes zenekar között. Kitűnően felhasználják a modern zene programfestő effektusait, amelyek nemcsak Bartók és Sztravinszkij leleményes hangszer-kihasználására emlékeztetnek. Rosszul esik leírni, de ehhez viszonyítva a magyar tánczenekarok szokott megszólalása, eléggé sablonos hangszerezése, többnyire csak üres locogásnak hat. S ami a legfontosabb: mindenki számára kiderülhetett a cseh zenekar jazz-műsorából, hogy az ilyenfajta igényesség cseppet sem veszélyezteti a zenélés könnyedségét és szórakoztató hatását, a műfaj népszerűségét elsősorban biztosító ritmusbizalom még fokozottabban érvényesül, s a hangulat mellemek hullámzásába a megkomponáltság jóleső egyensúlyt visz, még intenzívebb és kellemesebb...

Nagyon elszomorító volt ezután meghallgatni a legfelkapottabb „reprezentatív” pesti táncos mulató, a Budapest Táncpalota műsorát és tánchoz szolgáltató zenélését. Bárdoatlan hangzás, otromba effektusok, primitív harmonizálás, hangulatatlanság, döcögő és merev ritmus festi alá a nevetetésre és minden szórakoztatásra képtelen gyenge műsort.

Lehetetlen, hogy a muzsikustehetségek egész hadát világbabocsátó magyar zenei nevelés éppen abban a műfajban, amely milliók és milliók szórakoztatását szolgálja, ne tudna jól képzett és jó ízlésű szakembereket biztosítani erre a célra. Először azt hittem, hogy vélelten esettel találkoztam a Nagymező utcában, ezért más műsorokat is megnéztem, más tánczenekarokat is meghallgattam. Az összkép nem lett rózsásabb. Csak a gépzene terjedésének köszönhető, hogy a mi fiataljaink nagy többségének az ízlése messze túlhaladta tánczenénk állapotát és színvonalát. Érzik-e már ennek tarthatatlanságát az arra illetékesek, s tesznek-e valamit a helyzet javítására? Erre szeretnénk megnyugtató választ kapni.